

Het beginsel van de minste pijn

Een inleiding tot de loonheffingen

zeventiende herziene druk

mr. A.L. Mertens

ISBN 978-94-9319-997-2
NUR 826

Omslag ontwerp: Nicolette Schuurman

© 2023 Ars Aequi Libri, Nijmegen.

Hoewel bij deze uitgave de uiterste zorg is nagestreefd, kan voor de afwezigheid van eventuele (druk)fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden auteur(s), redacteur(en) en uitgever(s) deswege geen aansprakelijkheid.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever(s).

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, *Stb.* 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, *Stb.* 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprerecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever(s) te wenden.

Inhoudsopgave

Voorwoord XIII

Lijst van afkortingen XVII

Hoofdstuk 1 – Algemeen 1

1.1 De loonheffingen 1

1.2 Oorsprong en geschiedenis van de loonbelasting 2

1.2.1 De oorsprong: de bedrijfsbelasting van 1894 2

1.2.2 De Wet IB 1914 3

1.2.3 De Indische wortels van de Nederlandse loonbelasting 4

1.2.4 Geboorte van de ‘aanspraak’: de reparatiewetgeving van 1936 7

1.2.5 Het voorontwerp van 1939 7

1.2.6 Het Besluit op de Loonbelasting 1940 8

1.2.7 Serieuze stappen op weg naar coördinatie: de Belastingherziening 1953 10

1.2.8 De Wet op de loonbelasting 1964 10

1.2.9 De Tweeverdienerswetgeving 11

1.2.10 De Oort-wetgeving 11

1.2.11 De herziening van 1997 11

1.2.12 De Belastingherziening 2001 12

1.2.13 De WALVIS-wetgeving: integratie van de loonheffingen 12

1.2.14 De Paarse krokodil 13

1.2.15 De Wet uniformering loonbegrip 13

1.2.16 De werkkostenregeling 13

1.3 De ambivalente loonbelasting 14

1.4 De relatie van de loonbelasting met de inkomstenbelasting 17

1.4.1 De loonbelasting als voorheffing op de inkomstenbelasting 17

1.4.1.1 Voorheffing versus eindheffing 17

1.4.1.2 De loonbelasting als zelfstandige heffing 18

1.4.1.3 Het verrekenen van loonbelasting met inkomstenbelasting 19

1.4.2 Verschillen op het punt van het heffingssubject 21

1.4.3 Het loonbegrip voor de inkomstenbelasting 21

1.4.4 Verschillen op het punt van de wijze van heffen 25

1.5 De heffing van premies sociale verzekeringen 26

1.5.1 Algemeen 26

1.5.2 Organisatie van de sociale verzekeringen 27

1.5.3 Premieheffing volksverzekeringen 28

1.5.4 Premieheffing werknemersverzekeringen 28

1.5.5 Bijdrage Zorgverzekeringswet 28

Hoofdstuk 2 – Belasting- en premieplicht 31

2.1 Belastingplicht 31

2.2 De heffingssubjecten voor de loonbelasting 32

2.2.1 Algemeen 32

2.2.2 De werknemer 33

2.2.3 De niet in Nederland gevestigde werknemer 34

2.2.4 Aangewezen personen 34

2.2.5	Artiesten en beroepssporters	36
2.2.6	Vrijwilligers	38
2.3	De dienstbetrekking	39
2.3.1	Algemeen	39
2.3.2	De privaatrechtelijke dienstbetrekking.	40
2.3.2.1	Algemeen	40
2.3.2.2	De verplichting om persoonlijk arbeid te verrichten gedurende een zekere tijd.	44
2.3.2.3	De verplichting van de werkgever om loon te betalen.	45
2.3.2.4	De gezagsverhouding	46
2.3.3	De publiekrechtelijke dienstbetrekking	49
2.3.4	De fictieve dienstbetrekking.	50
2.3.4.1	Algemeen	50
2.3.4.2	Aannemers van werk en hun hulpen.	50
2.3.4.3	Tussenpersonen en hun hulpen.	51
2.3.4.4	Leerlingen en stagiaires.	52
2.3.4.5	Meewerkende kinderen.	52
2.3.4.6	Commissarissen	53
2.3.4.7	Bestuurders van werknemerscoöperaties	53
2.3.4.8	Topsporters.	53
2.3.4.9	Tussenkomst.	53
2.3.4.10	Thuiswerkers en hun hulpen.	55
2.3.4.11	Gelijkgestelden.	55
2.3.4.12	Sekswerkers	57
2.3.4.13	De 'vrijwillige' dienstbetrekking (opting-in)	58
2.3.4.14	Aanmerkelijkbelanghouders/directeuren-groootaandeelhouders	58
2.3.4.15	Bestuurders van beursgenoteerde vennootschappen	60
2.3.4.16	Rangorde dienstbetrekkingen	60
2.3.5	Driehoeksverhoudingen.	63
2.3.6	De management-B.V.	65
2.3.7	Dienstverleners aan huis	69
2.3.8	Minderjarige kinderen.	69
2.3.9	Bewijslast.	70
2.4	De inhoudingsplichtige.	70
2.4.1	Algemeen	70
2.4.1.1	Inhoudingsplicht	70
2.4.1.2	De 'echte' werkgever.	71
2.4.1.3	Degene die loon verstrekt uit een vroegere dienstbetrekking tot hemzelf of tot een ander	72
2.4.1.4	Degene die op grond van een vrijgestelde aanspraak loon verstrekt.	72
2.4.1.5	De 'fictieve' werkgever	73
2.4.1.6	De 'oneigenlijke' werkgever	73
2.4.1.7	De verzekeraar	73
2.4.2	Modelovereenkomsten.	74
2.4.3	De buitenlandse inhoudingsplichtige.	76
2.4.4	Inhoudingsplicht voor loon van derden.	76
2.4.5	De samenhangende groep inhoudingsplichtigen	77
2.4.6	De samenvoegbepalingen	79

2.4.6.1	Inhoudingsplicht per dienstbetrekking	79
2.4.6.2	De inhoudingsplichtige betaalt een socialeverzekeringsuitkering door . .	79
2.4.6.3	De inhoudingsplichtige betaalt een aanvulling op een socialeverzekeringsuitkering	80
2.4.6.4	De inhoudingsplichtige betaalt loon uit vroegere dienstbetrekking door.	80
2.4.7	De doorbetaaldloonregeling.	80
2.4.8	Inhoudingsplicht voor artiesten en beroepssporters	82
2.5	Premieplicht voor de volksverzekeringen	83
2.5.1	De verzekerde is premieplichtig	83
2.5.2	Premieplicht en inhoudingsplicht	83
2.5.3	Anonieme werknemer	84
2.5.4	Vrijwillige verzekering	84
2.5.5	Gemoedsbezwaarden	84
2.6	Premieplicht voor de werknemersverzekeringen	84
2.6.1	Algemeen	84
2.6.2	Werknemers	85
2.6.3	Werkgevers	86
2.6.4	Dienstbetrekking.	86
2.6.5	Directeuren-groootaandeelhouders	86
2.6.6	Premieplicht per werkgever	90
2.7	Bijdrageplicht voor de Zorgverzekeringswet	91
2.8	Schema's belasting- en premieplicht	92

Hoofdstuk 3

Loon: de maatstaf van heffing	95
3.1	Inleiding	95
3.2	Het loonbegrip	95
3.2.1	Algemeen	95
3.2.2	Loon, belastbaar loon en tabelloon	107
3.2.3	Negatief loon.	107
3.2.4	Bruteren	113
3.2.4.1	Niet verhalen van loonbelasting	113
3.2.4.2	Niet verhalen van premies werknemersverzekeringen en de bijdrage Zvw	115
3.2.5	Foaien en ander loon van derden.	115
3.2.6	Loon uit tegenwoordige/vroegere dienstbetrekking	118
3.2.7	Loon en de pseudo-eindheffing	120
3.3	Loon in natura	121
3.3.1	Algemeen	121
3.3.2	De waardering van loon in natura	122
3.3.3	Aandelenopties	123
3.3.3.1	Aandelenopties als loon	123
3.3.3.2	Aandelenoptierechten.	123
3.3.3.3	De verbonden vennootschap	124
3.3.3.4	De heffingsgrondslag en het heffingsmoment van de opties	124
3.3.3.5	Fusie, splitsing, overname.	127

3.3.4	De ter beschikking gestelde auto	127
3.3.5	Werkplekvoorzieningen	132
	3.3.5.1 Voorzieningen op de werkplek	132
	3.3.5.2 Algemeen	133
	3.3.5.3 Kleding.	134
	3.3.5.4 Consumpties	134
	3.3.5.5 Maaltijden	135
	3.3.5.6 Huisvesting en inwoning	135
	3.3.5.7 Kinderopvang.	135
	3.3.5.8 Schema werkplekvoorzieningen	135
3.3.6	OV-kaarten en dergelijke	136
3.3.7	Personeelsleningen	136
3.3.8	Dienstwoning	136
3.3.9	Fiets van de zaak	136
3.4	Aanspraken	137
	3.4.1 Algemeen	137
	3.4.2 De waardering van aanspraken	138
	3.4.3 Aanspraken ingevolge ziektekostenregelingen	139
	3.4.4 Uitkeringen op grond van belaste aanspraken	139
3.5	Vrijgesteld loon	141
	3.5.1 Samenhang van vrijstellingsbepalingen met het loonbegrip	141
	3.5.2 ‘Grondslagversmallers’	142
	3.5.3 Schadevergoedingen	143
	3.5.4 Overlijdensuitkeringen	145
	3.5.5 De fondsuitkeringenvrijstelling	146
	3.5.6 De diensttijd-vrijstelling	148
	3.5.7 Meewerkloon.	149
	3.5.8 Premies op grond van de Participatiewet	149
3.6	De gebruikelijkloonregeling	149
3.7	Het loon van artiesten en beroepssporters	154
3.8	Het loon als maatstaf voor de premie volksverzekeringen	155
3.9	Het loon als maatstaf voor de premieheffing werknemersverzekeringen	156
	3.9.1 De hoofdregel	156
	3.9.2 Uitzonderingen	156
	3.9.3 Bruteringsregeling voor de premieheffing werknemersverzekeringen	156
	3.9.3.1 Niet verhalen van premies werknemersverzekeringen	156
	3.9.3.2 Niet verhalen van loonbelasting	157
3.10	Het loon als maatstaf voor Zorgverzekeringswet	158
Hoofdstuk 4 – Loon: het moment van genieten		159
4.1	Inleiding	159
4.2	Het genietingsmoment	159
4.3	Vrijgestelde aanspraken	164
	4.3.1 Systematiek van het vrijstellen van aanspraken.	164
	4.3.2 Aansprakenregime reguleert het moment van genieten	165
	4.3.3 Samenloop van vrijgestelde aanspraken	167
	4.3.4 Werknemersbijdragen voor vrijgestelde aanspraken	167
	4.3.5 Pensioenaanspraken	168

4.3.5.1	Algemeen	168
4.3.5.2	Ouderdomspensioen	170
4.3.5.3	Partnerpensioen	172
4.3.5.4	Wezenpensioen	172
4.3.5.5	Nabestaandenoverbruggingspensioen	173
4.3.5.6	RVU-regelingen	173
4.3.5.7	Arbeidsongeschiktheidspensioen	174
4.3.5.8	Toegelaten verzekeraar	174
4.3.5.9	Afkoop, vervreemden, tot zekerheid stellen en afzien van een pensioenrecht	175
4.3.5.10	Rechtszekerheid	177
4.3.5.11	Splitsen van een pensioenaanspraak	177
4.3.5.12	Aanwijzen van pensioen	177
4.3.6	Aanspraken op grond van socialeverzekeringswetten	178
4.3.7	Soortgelijke aanspraken	179
4.3.8	Aanspraken op ongevallenuitkeringen	181
4.3.9	Aanspraken op uitkeringen en verstrekkingen bij einde dienstbetrekking	181
4.3.10	Verlofaanspraken	182
4.3.11	Door de Minister van Financiën aan te wijzen aanspraken	183
4.3.12	Schema aanspraken	183
4.4	Loon genieten op een ongebruikelijk tijdstip	184
4.5	Enkele vraagstukken inzake het genieten van loon	186
4.5.1	Het genieten van voorwaardelijk loon	186
4.5.2	Voorschotten	187
4.5.3	Het moment van bruteren	188
4.5.4	Aandelenopties	189
4.5.5	Bijzondere regels voor reiskostenvergoedingen	190
4.5.6	Artiesten en beroepssporters	190
4.6	Keuzeloan	191
4.6.1	De principes van keuzeloan	191
4.6.2	Keuzeloan en het moment van genieten	192
4.6.3	Wat wordt als keuzeloan genoten?	194
4.6.4	Keuzeloan en pensioen	195
Hoofdstuk 5 – Tarief en afdrachtverminderingen		197
5.1	Algemeen	197
5.2	Tarief en wijze van berekenen loonbelasting en premie volksverzekeringen	197
5.2.1	Tarief loonbelasting en premie volksverzekeringen	197
5.2.2	De tabellen	199
5.2.3	Het loontijdvak	201
5.2.4	Bijzondere beloningen	203
5.2.5	De loonheffingskorting	205
5.2.6	Het anoniementarief	208
5.2.7	Tarieven bij eindheffing	209
5.2.8	Tarieven bij artiesten en beroepssporters	212
5.3	Tarief en wijze van berekenen van de premies werknemersverzekeringen	212
5.3.1	Algemeen	212
5.3.2	De WW-premie	212

5.3.3	De WIA-premie	214
5.3.4	Sectorindeling	216
5.3.5	Schema premies werknemersverzekeringen	218
5.3.6	Wijze van berekenen	218
5.4	Tarief en wijze van berekenen van de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet	220
5.4.1	Twee percentages	220
5.4.2	Wijze van berekenen	221
5.5	Afdrachtverminderingen, het lage-inkomensvoordeel en loonkostenvoordelen	221
5.5.1	Systematiek	221
5.5.2	Vermindering S&O	222
5.5.3	Vermindering zeevaart	222
5.5.4	Lage-inkomensvoordeel (LIV)	222
5.5.5	Loonkostenvoordelen (LKV)	224
Hoofdstuk 6 – Wijze van heffen		225
6.1	Inleiding	225
6.2	Heffing van loonbelasting	226
6.2.1	Inhouden, afdragen en aangifte doen	226
6.2.1.1	Heffing in twee stappen	226
6.2.1.2	Inhouden	226
6.2.1.3	Afdragen op aangifte	228
6.2.1.4	Aangifte doen	229
6.2.2	Te veel ingehouden en/of afgedragen loonbelasting	231
6.2.3	Te weinig ingehouden en/of afgedragen loonbelasting	233
6.2.3.1	Naheffing van te weinig ingehouden en/of afgedragen loonbelasting	233
6.2.3.2	Beginselen van behoorlijk bestuur	237
6.2.3.3	Het bedrag is al in de inkomstenbelasting betrokken	239
6.2.3.4	Geen nieuw feit voor de inkomstenbelasting	240
6.2.4	De aangifte is niet (tijdig) en/of onjuist gedaan	241
6.2.5	Het verhaalsrecht van de inhoudingsplichtige	242
6.3	Verplichtingen van de inhoudingsplichtige en de werknemer	244
6.3.1	Verplichtingen van de inhoudingsplichtige	244
6.3.1.1	De loonadministratie	244
6.3.1.2	Opgave persoonlijke gegevens (loonbelastingverklaring)	245
6.3.1.3	Vaststellen identiteit/verblijfstatus	245
6.3.1.4	Eerstedagsmelding	246
6.3.1.5	De loonstrook	247
6.3.1.6	Correctieberichten	248
6.3.1.7	Jaaropgave	249
6.3.1.8	Overige verplichtingen van de inhoudingsplichtige	249
6.3.2	Verplichtingen van de werknemer	249
6.4	Eindheffing	250
6.4.1	Achtergrond en systematiek	250
6.4.1.1	Geschiedenis en achtergrond	250
6.4.1.2	Systematiek van de eindheffing	251
6.4.1.3	Limitatieve wettelijke opsomming	252

6.4.2	Naheffing	252
6.4.3	Tijdelijke knelpunten van ernstige aard	255
6.4.4	Publiekrechtelijke uitkeringen	256
6.4.5	Verstrekkings aan anderen dan eigen werknemers	256
6.5	De werkkostenregeling	257
6.5.1	Algemeen	257
6.5.2	Het aanwijzen van vergoedingen en verstrekkingen	257
6.5.3	Gerichte vrijstellingen	260
6.5.3.1	Algemeen	260
6.5.3.2	Vervoer	260
6.5.3.3	Tijdelijk verblijf	262
6.5.3.4	Onderhoud en verbetering kennis	262
6.5.3.5	Opleiding en studie	263
6.5.3.6	Extraterritoriale kosten/30%-regeling	263
6.5.3.7	Verhuiskosten	268
6.5.3.8	Gereedschap en ict-middelen	268
6.5.3.9	Voorzieningen op de werkplek	269
6.5.3.10	Producten uit eigen bedrijf	270
6.5.3.11	Verklaring omtrent gedrag	271
6.5.3.12	Thuiswerkkosten	271
6.5.3.13	Vaste kostenvergoedingen	272
6.5.3.13	Schema gerichte vrijstellingen	273
6.5.4	Vroegere dienstbetrekking	274
6.5.5	Berekening eindheffing	275
6.5.5.1	De vrije ruimte	275
6.5.5.2	De concernregeling	275
6.5.5.3	Loon uit vroegere dienstbetrekking/eigen bijdragen	276
6.5.6	Keuze van de werkgever	277
6.5.7	Voorbeelden aan te wijzen vergoedingen en verstrekkingen	277
6.5.8	Stappenplan werkkostenregeling	278
6.6	Pseudo-eindheffing	278
6.6.1	Algemeen	278
6.6.2	De RVU-heffing	279
6.6.3	De heffing op excessieve vertrekvergoedingen	282
6.7	Aansprakelijkheid	285
6.7.1	Aansprakelijkheid algemeen	285
6.7.2	Ketenaansprakelijkheid	287
6.7.2.1	Inhoud en omvang ketenaansprakelijkheid	287
6.7.2.2	Aannemer in de zin van de ketenaansprakelijkheid	288
6.7.2.3	De keten	289
6.7.2.4	Vrijwaring en risicobeperking	290
6.7.3	Inleenaansprakelijkheid	292
6.7.3.1	Inhoud en omvang inleenaansprakelijkheid	292
6.7.3.2	In- en doorlenen	293
6.7.3.3	Vrijwaring en risicobeperking	295
6.7.4	Bestuurdersaansprakelijkheid	296
6.7.4.1	Inhoud en omvang bestuurdersaansprakelijkheid	296
6.7.4.2	De melding betalingsonmacht	297

6.7.4.3	Aansprakelijkheidsschulden	300
6.7.4.4	Verjaring	300
6.8	Artiesten en beroepssporters	301
6.9	De wijze van heffen van de premie volksverzekeringen	301
6.10	De wijze van heffen van de premies werknemersverzekeringen	302
6.10.1	Algemeen	302
6.10.2	Doorbetaaldloonregeling	302
6.10.3	Rechtsgang	302
6.10.4	Naheffing en (pseudo-)eindheffing	303
6.10.5	Invordering	303
6.11	De wijze van heffen van de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet.	304
6.11.1	Algemeen	304
6.11.2	Naheffing en (pseudo-)eindheffing	304
6.11.3	Invordering	305
Hoofdstuk 7 – Internationaal		307
7.1	Internationaal: belastingheffing	307
7.1.1	Uitgangspunten	307
7.1.2	De werknemer woont in het buitenland	308
7.1.3	Diplomaten	311
7.1.4	De niet in Nederland gevestigde inhoudingsplichtige	312
7.1.4.1	Algemeen	312
7.1.4.2	Werknemer van een niet-inhoudingsplichtige	316
7.1.5	Belastingverdragen	318
7.1.5.1	Algemeen	318
7.1.5.2	Artikel 15 lid 1: de hoofdregel voor inkomsten uit niet-zelfstandige arbeid	319
7.1.5.3	Artikel 15 lid 2: de 183-dagenregel	321
7.1.5.4	Artikel 15 lid 3: scheep- en luchtvaartpersoneel	326
7.1.5.5	Artikel 16: bestuurdersbeloningen	326
7.1.5.6	Artikel 18: pensioenen	327
7.1.6	De eenzijdige regeling	328
7.2	Internationaal: premieheffing	330
7.2.1	Volksverzekeringen	330
7.2.2	Werknemersverzekeringen	332
7.2.3	De EU-verordening sociale zekerheid	334
Bijlage I – De regels van de loonheffingen		341
Bijlage Ia – Artikelenregister Wet op de loonbelasting 1964		343
Bijlage Ib – Artikelenregister Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965		351
Bijlage Ic – Artikelenregister Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011		353
Bijlage Id – Artikelenregister Wet financiering sociale verzekeringen		355
Bijlage Ie – Artikelenregister Besluit Wet financiering sociale verzekeringen		359

Bijlage If – Artikelenregister Regeling Wet financiering sociale verzekeringen	361
Bijlage II – Jurisprudentielijst	365
Bijlage III – Besluitenlijst.	381
Bijlage IIIa – Kennisgroepstandpunten.	385
Bijlage IV – Literatuurlijst	391
Bijlage V – Punten van discussie	395

Voorwoord

Aan belastingheffing liggen meerdere beginselen ten grondslag. Een van die beginselen is het ‘begin-sel van de minste pijn’: de heffing vindt op een zodanige wijze plaats dat deze de minste ‘pijn’ bij het heffingssubject veroorzaakt.

De loonbelasting is gebaseerd op dit beginsel. Deze heffing heeft tot doel als voorheffing op de inkomstenbelasting loon uit dienstbetrekking te belasten. Degene die het loon betaalt, wordt als inhoudingsplichtige aangemerkt en moet de loonbelasting inhouden van degene die het loon ontvangt, de werknemer. De werknemer kan de ingehouden loonbelasting verrekenen bij de aangifte inkomstenbelasting.

Het oorspronkelijke uitgangspunt van de loonbelasting als voorheffing op de inkomstenbelasting is in de loop van de jaren deels verlaten. Weliswaar is nog steeds de werknemer het heffingssubject, maar in bepaalde gevallen wordt de inhoudingsplichtige als belastingplichtige aangewezen. Dan is de loonbelasting geen voorheffing meer, maar een eindheffing die geheel voor rekening van de inhoudingsplichtige komt en blijft. Zo berust bijvoorbeeld de ‘werkkostenregeling’ vrijwel geheel op het principe van de eindheffing.

Daarbij lijkt de praktijk niet te ontkomen aan wat ik ‘netto-denken’ noem. Werkgevers en werknemers maken afspraken over een nettoloon als gevolg waarvan, anders dan de wetgever mogelijk heeft bedoeld, wijzigingen in de loonbelasting voor rekening van de werkgevers komen. Ook de maatschappelijke en politieke discussies over de ‘koopkrachtplaatjes’ wordt vaak gevoerd in termen van nettobedragen. In deze sfeer is de loonbelasting eerder een instrument van inkomenspolitiek dan van belastingheffing.

Al sinds het bestaan van de loonbelasting wordt erover gesproken de heffing daarvan te coördineren met die van de socialeverzekeringspremies. Dit is in de loop van de jaren gerealiseerd. De Nederlandse loonheffingen zijn tot op grote hoogte geüniformeerd en worden gezamenlijk geheven. Al blijven er belangrijke verschillen. Als we in dit kader spreken over de loonheffingen dan wordt daarmee bedoeld de:

- loonbelasting;
- premie volksverzekeringen;
- premies werknemersverzekeringen;
- inkomensafhankelijke bijdrage ingevolge de Zorgverzekeringswet.

Doel en opzet van deze uitgave

Deze uitgave bevat een inleiding tot de loonheffingen en is primair bedoeld als studieboek voor het academisch en postacademisch onderwijs. De opzet is om op een gestructureerde en toegankelijke wijze vanuit een fiscaal-juridische invalshoek de Nederlandse loonheffingen te behandelen. Dit gebeurt aan de hand van zes centrale thema’s. Daarbij wordt de theorie verduidelijkt en verdiept met (praktijk)voorbeelden, cijfermatige uitwerkingen, (stroom)schema’s, tabellen, grafieken en discussiepunten.

Thema I: De belasting- en premieplicht: wie?

Hoofdstuk 2 behandelt de belasting- en premieplicht: wie is de loonheffingen verschuldigd? Ofwel: wie is het heffingsobject? Daarbij wordt uitvoerig ingegaan op de begrippen werknemer, dienstbetrekking, werkgever en inhoudingsplichtige.

Thema II: De maatstaf van heffing: waarover?

Hoofdstuk 3 betreft het loon, de maatstaf van heffing: waarover zijn de loonheffingen verschuldigd? Ofwel: wat is het heffingsobject? Hier wordt op het loonbegrip ingegaan en op de verschillende verschijningsvormen van loon. Daarbij wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan negatief loon, vrijgesteld loon en loon in natura. Ook worden de verschillen op het punt van het loon voor de diverse loonheffingen behandeld.

Thema III: Het moment van heffen: wanneer?

Hoofdstuk 4 gaat in op het moment waarop loon wordt genoten: wanneer zijn de loonheffingen verschuldigd? Hierbij worden de regels inzake het genieten en het uitstellen van genieten van loon besproken. Ook wordt aandacht besteed aan keuzeloon en is in dit onderdeel een belangrijke plaats ingeruimd voor het aanspraken- en pensioenregime.

Thema IV: Het tarief: hoeveel?

Hoofdstuk 5 behandelt het tarief: hoeveel is er aan loonheffingen verschuldigd? Hier worden de tariefstructuur en de tabel- en rekensystematiek behandeld. Daarnaast zijn in dit hoofdstuk de afdrachtverminderingen opgenomen en enkele loonkostensubsidies.

Thema V: De wijze van heffen: hoe?

Hoofdstuk 6 staat in het teken van de wijze van heffen: hoe worden de verschuldigde loonheffingen geheven? Hierbij komen de formele verplichtingen aan de orde en wordt de eindheffingsystematiek uitvoerig behandeld. Verder worden in dit hoofdstuk de pseudo-eindheffing en de regels inzake aansprakelijkheid besproken.

Thema VI: Internationale arbeid: waar?

Hoofdstuk 7 sluit dit boek af met het thema internationale arbeid: waar zijn loonheffingen verschuldigd als een werknemer niet in Nederland woont? Hoe vindt de heffing plaats als in meerdere landen wordt gewerkt? En wat gebeurt er in die gevallen op het punt van de premieheffing sociale verzekeringen?

Gebruikte rechtsbronnen

De bijlagen van dit boek bevatten overzichten van de gebruikte rechtsbronnen.

Wetgeving (bijlage I)

Bijlage I bevat een overzicht van de relevante regelgeving op het gebied van de loonheffingen en enkele artikelenregisters.

Jurisprudentie (bijlage II)

Bijlage II bevat een chronologische lijst van de jurisprudentie waar in deze uitgave naar wordt verwezen. Waar mogelijk is daarbij de European Case Law Identifier (ECLI) opgenomen. Via <http://uitspraken.rechtspraak.nl> kan dan eenvoudig de betreffende uitspraak worden gevonden.

De kernjurisprudentie op het gebied van de loonheffingen is samengebracht in de Ars Aequi-bundel *Jurisprudentie Loonheffingen*.

Besluitenlijst en Kennisgroepstandpunten (bijlagen III en IIIa)

Op het punt van de pseudowetgeving is een besluitenlijst als bijlage III bij deze uitgave opgenomen. Daar hoort ook bij het *Handboek Loonheffingen* van de belastingdienst en de Kennisgroepstandpunten. Voor zover in dit boek hiernaar wordt verwezen, wordt de betreffende link of andere vindplaats vermeld.

Literatuur (bijlage IV)

Als bijlage IV is een literatuurlijst opgenomen. Deze lijst bevat een overzicht van de belangrijkste zelfstandige werken op het gebied van de loonheffingen.

Punten van discussie (bijlage V)

Ter verdieping worden bepaalde vraagpunten binnen de betreffende paragraaf afzonderlijk behandeld als ‘punten van discussie’. Hierbij wordt aangegeven welke verschillende opinies er inzake de betreffende kwestie leven. In bijlage V is een overzicht van de behandelde discussiepunten opgenomen.

17e druk

Deze 17e druk is samengesteld uitgaande van de stand van de wetgeving en jurisprudentie op 1 juli 2023.

Lijst van afkortingen

ADV	Arbeidsduurverkorting
AKW	Algemene Kinderbijslagwet
Anw	Algemene nabestaandenwet
Aof	Arbeidsongeschiktheidsfonds
AOW	Algemene Ouderdomswet
Awf	Algemeen Werkloosheidsfonds
AWIR	Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen
AWR	Algemene wet inzake rijksbelastingen
BAAD	Besluit aanwijzing van gevallen waarin arbeidsverhouding als dienstbetrekking wordt beschouwd (Rariteitenbesluit)
BES eilanden	de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba in de Caribische Zee
Besluit LB 1940	Besluit op de loonbelasting 1940
BNB	Beslissingen in belastingzaken, Nederlandse Belastingrechtspraak
BPM	Wet op de belasting van personenauto's en motorrijwielen 1992
BSN	burgerservicenummer
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
Bvdb	Besluit ter voorkoming van dubbele belasting 2001
BW	Burgerlijk Wetboek
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CRvB	Centrale Raad van Beroep
EER	Europese Economische Ruimte
EU	Europese Unie
HR	Hoge Raad
Inv.	Invorderingswet
LIV	Lage-inkomensvoordeel
LKV	Loonkostenvoordeel
NTFR	Nederlands tijdschrift voor fiscaal recht
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OV	openbaar vervoer
PW	Pensioenwet
RVPWlz	Regeling vaststelling premiepercentage Wlz
RVPWV 2022	Regeling vaststelling premiepercentages werknemersverzekeringen en volksverzekeringen 2022
RVU	regeling voor vervroegde uittreding
S&O	Speur- en ontwikkelingswerk
sgi	Samenhangende groep inhoudingsplichtigen
SUWI	Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
UBInv.	Uitvoeringsbesluit invorderingswet 1990
UBLB	Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965
Ufo	Uitvoeringsfonds voor de overheid
URIB	Uitvoeringsregeling inkomstenbelasting 2001
URLB 2001	Uitvoeringsregeling loonbelasting 2001
URLB 2011	Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
V-N	Vakstudienieuws

VAR	Verklaring arbeidsrelatie
VCR	Voortschrijdend Cumulatief Rekenen
VUT	vervroegde uittreding
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering jonggehandicapten
WALVIS	Wet administratieve lastenverlichting en vereenvoudiging in socialeverzekeringswetten
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
Wazo	Wet arbeid en zorg
Wet BPM	Wet op de belasting van personenauto's en motorrijwielen 1992
Wet IB	Wet inkomstenbelasting 2001
Wet IB 1914	Wet tot heffing eener inkomstenbelasting 1914
Wet LB	Wet op de loonbelasting 1964
Wet RO	Wet op de rechterlijke organisatie
Wet VPB	Wet op de vennootschapsbelasting 1969
WFR	Weekblad Fiscaal Recht
Wfsv	Wet financiering sociale verzekeringen
Wga	Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
Whk	Werkhervattingskas
Wlz	Wet langdurige zorg
Wtl	Wet tegemoetkomingen loondomein
WVA	Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen
WW	Werkloosheidswet
Zvw	Zorgverzekeringswet
ZW	Ziektewet